

ŞUBAT 2023

Kahramanmaraş Depremi

Bölgeden tedarik sağlayan şirketler için rehber

Türkiye'nin güneyinde, Kahramanmaraş'ta 6 Şubat tarihinde meydana gelen 7.8 ve 7.5 Richter ölçeğindeki iki büyük deprem 10 farklı ili (Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa) kapsayan çok geniş bir bölgede yıkıma neden olmuştur. Depremden etkilenen tüm şehirlerde ulaşım, iletişim, elektrik, gaz ve su altyapısı dahil olmak üzere temel hizmetler ağır hasar görmüştür.

Etkilenen bölge, aralarında FLA üyesi bazı şirketlerin de bulunduğu uluslararası markaların tedarikçisi olan çok sayıda tekstil ve hazır giyim fabrikasına ev sahipliği yapmaktadır. Bu bölgedeki bazı şehirler aynı zamanda çeşitli ürünlerin hasadını yapan mevsimlik tarım işçisi gruplarına da ev sahipliği yapmaktadır.

FLA sahadaki gelişmeleri yakından takip etmektedir ve depremin ilk saatlerinden bu yana farklı paydaşlarla temas halindedir. FLA, üyelerine ve Türkiye'den tedarik sağlayan diğer şirketlere aşağıdaki hususlara dikkat etmelerini tavsiye etmektedir:

- 1.Şirketiniz bu uyarıda belirtilen 10 şehirdeki tedarikçilerden herhangi birinden tedarikte bulunuyorsa, zor olsa da depremlerin işçiler ve fabrika binaları/yapıları üzerindeki etkisini anlamak için tedarikçilerinizle iletişime geçmeye çalışın. Ön raporlara ve FLA gözlemlerine göre Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş veya Malatya'daki tedarikçiler özellikle etkilenebilir, çünkü bu şehirlerde önemli can kayıpları, yıkılan binalar ve altyapı hasarı vardır.
- 2.Fabrikaların çoğu (vardiyalı çalışan bazı tekstil fabrikaları hariç) ilk deprem sırasında çalışmıyordu. Depremden bu yana, etkilenen bölgelerdeki işçiler işyerlerine gidememiş ve bu fabrikaların yönetimi, hasarlı ve/veya çökmüş iletişim altyapısı nedeniyle işçilerle iletişim kurmakta zorluk çekmiş olabilir.
- 3 Tedarikçileriniz etkilenen şehirlerden birinde bulunmasa bile, tedarikçileriniz bu bölgedeki bazı hammadde ve üst kademe tedarikçilerle çalışıyor olabilir. Bu nedenle FLA, dolaylı tedarikçilerinizin durumunu tespit etmek için doğrudan tedarikçinizle görüşmenizi tavsiye etmektedir.
- 4 Şirketler, işyeri binaları, makine ve ekipmanlar, kamu hizmetleri ve altyapı, hammadde/yarı mamul ve mamul ürünler ve diğer varlıklarda meydana gelen hasarın niteliğini anlamaya ve ihtiyacı tespit etmeye çalışmalıdır.

5. Tedarikçinizin elektrik de dahil olmak üzere hizmetlere ve kamu hizmetlerine erişim durumunu değerlendirin, ısıtma, su, iletişim, ulaşım vb.
6. Tedarikçilerinizle iş sürekliliği planlarını görüşün ve gerekirse teknik yardım sağlayın. Mevcut siparişlerin zaman çizelgelerini ve teslimat tarihlerini kontrol edin ve tedarikçiler tarafından sağlanan bilgiler ışığında son teslim tarihlerini uzatın.
7. Bölgedeki tedarikçileriniz tarafından talep edilmesi halinde finansal destek sağlamayı düşünün.
8. Mümkünse, tedarikçiler üretime devam etmeden önce karşılanması gereken temel gereklilikleri netleştirin:
 - a. Fabrika binasının deprem sonrası incelemesi, yapısal güvenlik sorunlarının bulunmadığını, yani binaların güvenli olduğunu ve takviye gerekmediğini değerlendirip belirleyebilecek yetkin ve sertifikalı bir yapı mühendisliği hizmet sağlayıcısı tarafından gerçekleştirilmelidir.
 - b. İlgili yerel makamlardan gerekli tüm onaylar alınmalıdır.
 - c. Tüm yardımcı ve güvenlik sistemleri (elektrik, ısıtma, havalandırma, klima, yangın güvenliği, kaldırma, su/sıhhi tesisat, gaz ve basınçlı hava gibi) iyi çalışır durumda olmalıdır.
 - d. Depo raf sistemleri ile ilgili herhangi bir yapısal bütünlük sorunu bulunmamalıdır.
 - e. Büyük ve ağır nesnelere alt raflarda tutulmalıdır.
 - f. Deprem sonrası tüm çalışanların yerlerinin belirlenmesi ve onlarla iletişim kurulmasına yönelik acil müdahale planı yoksa geliştirilmelidir.
 - g. Her bina katındaki güvenli noktalar ve tehlikeli bölgeler işaretlenmeli ve tanımlanmalıdır.
 - h. Ulaşım ve iletişim gibi temel hizmetlere erişim sağlanmalıdır.
 - i. Beklenen artçı şoklara karşı önlemler alınmalıdır.
9. Deprem gibi mücbir sebepler nedeniyle işin durması halinde işçilerin tazmin edilmesi İş Kanunu'nun 40. Maddesi kapsamında yarım ücret hükmü ile güvence altına alınmıştır.¹ İşverenler ayrıca İş Kanunu'nun 64. Maddesinde açıklanan telafi çalışması hükmünü de takip etmek isteyebilirler².

¹ 24. ve 25. maddelerin III. fıkralarında belirtilen nedenlerle çalışmayan veya çalıştırılmayan işçiye bir haftaya kadar her gün için yarım ücret ödenir.

² Çalışılan sürenin normal çalışma süresinin önemli ölçüde altında olması veya zorlayıcı sebeplerle işin durması veya ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinde faaliyetin tamamen durması hallerinde veya işçinin talebi üzerine kendisine izin verilmesi durumunda, işveren çalışılmayan süreler için kaybedilen zamanı telafi etmek amacıyla iki ay içinde telafi çalışması yaptırabilir. Bu çalışmalar fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sayılmaz.

FLA, bölgedeki işçiler için işsizlik sigortası fonunun zamanında kullanılmasının ve işçilere işsizlik sigortası fonundan tazminat sağlanması önem arz etmektedir (COVID-19 salgını sırasında sağlanana benzer şekilde).³

Depremden etkilenen bölge, mevsimlik gezici tarım işçilerinin çoğunun yaşadığı ve çalıştığı yer olduğundan, FLA, Türkiye'de tarımsal hammadde tedarik eden şirketlerin, işçilerin refahını kontrol etmek ve işçiler için işbirliği ve destek alanlarını koordine etmek için işçi aracılığı (dayıbası) ile iletişime geçmelerini tavsiye etmektedir.

BAĞIŞ VE İNSANİ YARDIM

Ayrıca, üyelerimizin ve proje ortaklarımızın, arama ve kurtarma faaliyetlerinde bulunan güvenilir uluslararası veya ulusal yardım kuruluşları aracılığıyla insani yardımları desteklemelerini şiddetle tavsiye ediyoruz

Bu kuruluşlardan bazıları aşağıda listelenmiştir- lütfen bu listenin bölgede faaliyet gösteren tüm kurumları kapsamadığını unutmayın:

Kamu kurumları

- **Afet ve Acil durum yönetimi Başkanlığı (AFAD)**
- **Türk Kızılayı-Kızılay**

Diğer kuruluşlar

- **Ahbap**
- **AKUT Arama kurtarma Dernek**
- **Genç Hayat Vakfı**
- **İhtiyaç Haritası**
- **İstanbul ihracatçılar Birliği**
- **Hayata Destek**

³ COVID-19 salgını sırasında 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na eklenen 23. Madde, uzun bir bürokratik sürecin önüne geçmiş ve salgın nedeniyle iş yerinde çalışmaya ara verilen süre için işçilerin tazminata erişmesine olanak sağlamıştır.